

mt

naš tednik

LETO XXXIII. — Številka 44 29. oktobra 1981 Cena 5.— šil. (7 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

DANES v TEDNIKU

Simpozij o narodnih skupinah na Dunaju

stran 3

Uspel koncert KPD Šmihel pri Pliberku

stran 4

Sosed je s sosedom praznoval državni praznik

stran 5

Osrednji organizaciji evropskemu parlamentu:

„Z zakonom o narodnih skupinah se je položaj Slovencev in Hrvatov še poslabšal“

Narodnostne in jezikovne manjšine se lahko sklicujejo na dokument več pri zahtevah po uveljavljanju svojih pravic. Evropski parlament je odobril listino o deželnih jezikih in kulturah ter o pravicah jezikovnih manjšin. Omenjena listina predvideva tiste pravice, ki so za narodnostne manjšine neobhodno potrebne: pouk v materinem jeziku, obenem pa poučevanje jezika in kultur manjšin na univerzah. Prav tako je s tem v sklopu predvidevana pravica manjšin do dostopa k sredstvom množičnega obveščanja in pravica manjšine, da njeni predstavniki uporabljajo svoj jezik v odnosu z oblastmi. Prav tako listina predvideva poskusno ustanovitev jezikovnih tečajev z namenom, da se preveri uspešnost večjezične izobrazbe. Listina vsebuje tudi priporočilo komisiji EGS, naj s posebnimi podporami prispeva k razvoju krajevnih kultur.

Predsedstvo evropskega parlamenta bo listino poslalo evropskemu svetu, komisiji EGS, vladam in deželnim upravam držav članic EGS in tudi državam članic evropskega sveta.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev, Narodni svet in ZSO, sta pozdravili listino za pravice narodnih skupnosti. V pismu, ki sta ga odposlali predsedstvu evropskega parlamenta organizaciji posebno poudarjata, da bo s tem položaj predvsem tistih manjšin, ki svojih pravic nimajo zasigurnih v kakršnikoli drugi mednarodni pogodbi, znatno boljši. S to listino bo mogoče, da se bodo tudi omenjene manjšine lahko razvijale in gojile svojo kulturo in svoj materinski jezik, kar je minimalna pravica, ki jo manjšine morajo imeti.

Obe osrednji organizaciji pa sta predsedstvo evropskega parlamenta opozorili, da trditve, ki so bile razvidne iz časopisja, ne odgovarjajo resnici: v razjasnjevanju listine je namreč časopisje objavljalo, da je položaj Slovencev in Hrvatov zadovoljiv ter, da se je stanje z zakonom o narodnih skupnostih še izboljšalo. Osrednji organizaciji sta s tem v zvezi pripomnili, da so v členu 7 ADP pravice manjšin zakoreninjene, da se pa stanje z zakonom o narodnih skupnostih nikakor ni spremenilo. Ravno s tem zakonom v zvezi, kot sta organizaciji poudarili, so pravice, ki so zakoreninjene v avstrijski državni pogodbi, še bolj omejene, tako, da je narodni skupnosti zabranjena na dveh tretjinah dvojezičnega ozemlja, pravica do uporabe materinskega jezika pri uradih in sodiščih. Nadalje predsednika obeh slovenskih organizacij poudarjata, da se s tem še bolj pospešuje asimilacija.

Zaključno predsednika dr. Grilc in dr. Zwitter poudarjata, da sta odgovorna zastopnika koroških Slovencev ter, da imata dolžnost, da seznanita javnost z resničnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Kot smo v prejšnji številki Našega tednika kratko poročali, so 18. oktobra slovesno zaključili pri Peršmanu v Lobniku izgradnjo muzeja narodnoosvobodilne borbe in doma mladine. Kot je znano, so 25. aprila 1945 SS-ovske tolpe in Gestapo pobili 11 članov Peršma-

Pri Peršmanu muzej

nove družine in požgali domačijo. Samo trije otroci so preživeli to klanje.

Partizani, ki so bili pri Peršmanu zmeraj dobrodošli, niso mogli pomagati in so zjutraj prišli na morišče. Karel Prušnik-Gašper opisuje v svoji knjigi „Gamsi na plazu“ ta zločin. Zveza koroških partizanov je prevzela Peršmanovo hišo in jo v sodelovanju z Zvezo slovenske mladine preuredila in popravila.

Od letošnjega julija naprej pa do konec septembra je 141 ljudi

prostoovoljno sodelovalo pri preureditvi. Okoli 4000 ur je bilo potrebnih za obnovitev zunanosti in notranosti. Predvsem se je vpregla kapelška mladina, pa tudi Pliberčani in Globašani so krepko prijeli za kramp in lopato. Iz Slovenije je prišlo 28 mladincev, da so pomagali pri Peršmanu.

Moški in mešani zbor SPD „Zarja“ sta zapela. Predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutteluc in predsednik ZSO, dr. Franci Zwitter sta spregovorila zbranim. Po svečanosti so podelili zahvalne plakete.

Ob dnevu državnega praznika je koroški deželni glavar podelil sledečim zaslužnim ženam in moškim častna odličja za zasluge za osvoboditev Avstrije:

Katarina Andrejčič, Bistrica v Rožu; Matevž Dovjak, Borovlje; Jožefina Einspieler, Bilčovs; Valentin Fido, Škocijan; Rudolf Grossl, Celovec; Terezija Hartman, Klopinj; Maks Hobel, Škocijan; Marijana Hoschek, Spittal ob Dravi; Stanislava Jernej, Mlinče; Ana Kada, Beljak; Franc Kelih, Podgora; Peter Kelih, Borovlje; Jožko Kežar, Beljak; Ana Kokot, Celovec; Marija Kopleinig, Dellach/Drau; Jurij Krasnik, Škocijan; Franc Lipuš, Svetna vas; Ludvik Malle, Borovlje; Janez Mochar, Šentvid v Podjuni; Valentin Ogris, Podgora; Marijana Olsacher, Rothenthurn; Mirko Oraže, Borovlje; Miha Oraže, Borovlje; Jakob Potočnik, Mo-

Odlikovanja za osvoboditev Avstrije

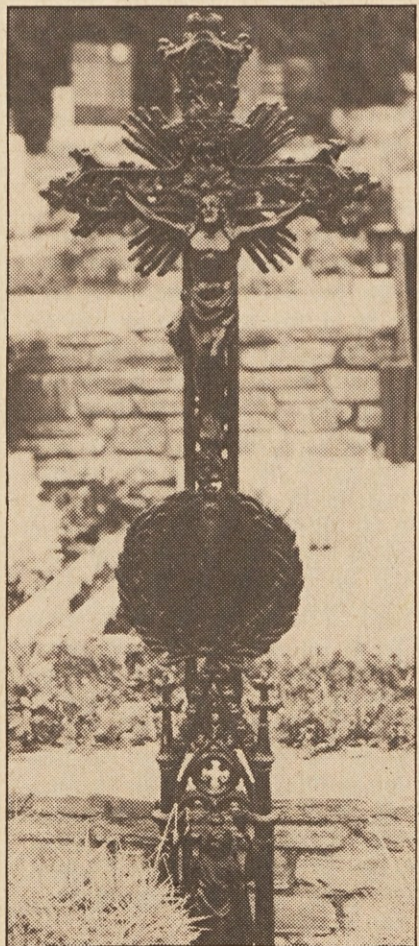
krije; Alojz Ražun, Mlinče; Marija Rozam, Železna Kapla; Johan Santner, Šentjur; Primož Starc, Spodnje Vinare; Herman Tassotti, Rattendorf; Emil Tellian, Celovec; Tomaž Urak, Nagelče; dipl. trg. Janko Urank, Celovec; Albin Užnik, Borovlje.

Posmrtno je bilo častno odličje podeljeno: Ottiliju Rajakowitschu iz Podklostra in Francu Visočniku iz Pliberka. Ko beremo imena teh zaslužnih žena in mož, bomo med njimi spoznali marsikaterega znanca. Zavedati se moramo, da so te žene in možje v času najhujšega nasilja tvegali svoje življenje za boljšo bodočnost in za največjo draginjno — svobodo. Svobodo slovenskega naroda in svobodo države. V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev in uredništvo Našega tednika jim čestitamo.

Da jih ne pozabimo

Navada je, pa tudi spodobi se, da te dni krasijo grobove; tudi tiste, katerih se sicer med letom spomni le redkokdo. Včasih seveda se zdi že precej čudno, kako se nekateri hočejo odkupiti rajnim. Na grobove nasujejo cvetja, s tem, da prižgejo čim več sveč in postojijo za kratek čas ob grobovih, mislijo, da so opravili dolžnost za naslednje leto. Seveda se meri spoštovanje do mrtvih svojcev tudi po tem, kako veliki so venci in kako razkošni šopi rož, pa tudi po tem, koliko sveč umira na grobu.

Spomin mrtvih. Za vsakega nekaj posebnega, nekaj, kar bi moralo biti čisto intimno. Spomin staršev, bratov, sester, otrok, drugih sorodnikov, znancev, prijateljev, pa tudi bivših nasprotnikov in sovražnikov bi se morali spomniti, kajti s smrtjo bi morala ugasniti tudi nasprotstvo in sovraštvo. Le malokatera stvar je po mojem tako gnusna, tako odvratna kakor posledice sovraštva preko smrti, preko groba. Spomnimo se časov, ko so v naših krajih razstavljali ustreljene in ubite „bandite“ in tiste, ki so jim pomagali, ki so s tem izpolnili le to, kar jim je naložilo človeško dostojanstvo. Spomnimo se teh barbarstev v naših krajih, ko se že zgraža-

mo ob podobnih fotografskih posnetkih v državah, kjer divjajo oboroženi spopadi. Prav nič se tu ni spremenilo na boljše od tistih časov, ko je zmagovalac Ahil vlačil ubitega Hektorja okoli zidovja trojanskega, v dokaz Trojancem, kdo je močnejši. Pa se je le dal omeščati, ubogal je sveto naročilo in vrnil mrtvega Priamu očetu in Trojancem, da so ga vsaj dostojno pokopali. Za čas žalovanja in pogreba pa so sklenili sveto premirje. Ena najhujših pregreh, zločin zoper najsvetejše zapovedi je bila, če kdo ni dovolil, da bi mrtvega pokopali.

San Salvador pa Afganistan, Kampučija pa Angola, Irak pa Iran, celotni Bližnji vzhod, Etiopija, lačna in žejna območja v Latinski Ameriki, Afriki, Aziji, tudi po nekaterih evropskih deželah sega lakota, ogromno, čedalje večje kraljestvo smrti, v katerem nekateri kar sijajno uspevajo in dobro živijo. Živijo od trgovine s smrtjo. Pravijo, da hoče imeti Nigerija veliko veliko tankov od avstrijske firme Steyr. Pa spada Nigerija med lačne. V Braziliji pridelujejo na prostiranih plantažah sladkorni trs, iz katerega proizvajajo alkohol, ta pa žene avtomobile. V Braziliji pa umre letno nekaj stotisoč ljudi od lakote.

Spomin mrtvih. Spomnimo se tudi njih, ki se jih verjetno skoraj nihče ne bo spomnil. Bogve, kako bo nekoč z nami.

Jože Wakounig

Hočemo še naprej kmetovati!

Pri zdravstvenem in socialnem zavarovanju

Zahtevamo:

- Ukinitve dosedanjega 20-odstotnega samopriskvka in obstoječih gmotnih storitev pri zdravljenju. 100%-kritje vseh stroškov za zdravljenje s strani kmečke bolniške blagajne.
- Slehera izplačana kmečka pokojnina se mora zvišati vsaj na eksistenčni minimum. Krajšanje naj se izvede šele tedaj, če ima preužitkar zapisanih več kot 2 ha.
- Mali in gorski kmetje, ki so zaposleni izven kmetijstva, naj se oprostijo plačevanja prispevka kmečki bolniški blagajni.

Tudi v koroški Kmetijski zbornici narodna enakopravnost

Skupnost južnokoroških kmetov se poleg ostalega bori kot demokratska volilna skupnost tudi za

enakopravnost slovenskega jezika v javnem življenju, torej tudi v koroški Kmetijski zbornici. Znano je, da do sedaj našemu zastopniku ni bilo dovoljeno spregovoriti v svoji slovenski materinščini.

Prav tako glasilo zbornice ne objavlja slovenskih člankov in le zelo redko poroča o dogodkih med koroškimi slovenskimi kmeti.

Zahtevamo:

- da se prizna slovenščina kot uradni jezik v smislu člena 7 avstrijske državne pogodbe tudi v koroški Kmetijski zbornici ter na sejah njenih odborov;
- da postane glasilo zbornice „Kärntner Bauer“ tudi organ slovenskih kmetov na Koroškem: zato mora biti dvojezično;
- da se podpirajo iz pristojbine, ki jo pridno plačujejo tudi slovenski kmetje, tudi slovenske mladinske organizacije, ki združujejo podeželsko mladino, ne le nemška „Landjugend“ ter
- da obvladajo in uporabljajo tki. pospeševalci v dvojezičnih predelih Koroške v odnosu s prebivalstvom tudi slovensčino.

Sklepi o ekonomskih odnosih Slovenije s tujino

Komisija za mednarodne odnose skupščine SR Slovenije je obravnavala vprašanja v zvezi z uresničevanjem skupščinskih sklepov o ekonomskih odnosih s tujino. Po uvodnih poročilih, ki sta jih podala predsednik republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Jernej Jan ter predsednik samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino Ja-

nez Bedina, so delegati ugotovili, da je bila v obdobju po sprejetju ekonomske politike za tekoče leto sprožena v republiki vrsta aktivnosti, ki so bile po zasedanju zborov skupščine SR Slovenije, konec julija, in sprejetjem sklepov še intenzivirane. Delegati so ocenili, da so bili doseženi pozitivni premiki na področju samoupravnega planiranja, saj so bili plani ekonomskih

odnosov s tujino, sprejeti v 1. četrtletju, medsebojno usklajeni na vseh ravneh, v planih pa je vključeno tudi združevanje sredstev za širše družbene potrebe. Glede na zaostrene gospodarske razmere v svetu in pri nas, glede na nerealizirane plane izvoza in uvoza v SR Sloveniji in SFRJ ter preseganje možnega deficita plačilnega in deviznega položaja republike, so delegati v razpravi kritično ocenili učinke delovanja dogovorjenih načinov urejanja ekonomskih odnosov s tujino. Zavzeli so se za uveljavljanje in doslednejše uresničevanje samoupravnega sistema ekonomskih odnosov s tujino, za njegovo nadaljnje poglobljanje in razvijanje ter za čim hitrejše korenite spremembe v gospodarski strategiji. Delegati so poudarili potrebo po oblikovanju aktivne izvozne politike in iz nje izhajajočih ukrepov in aktivnosti. S pravočasnimi, učinkovitimi, selektivnimi in dolgoročnimi ukrepi je potrebno podpreti konkretne izvozne programe. Pri tem je potrebno krepiti ekonomske odnose s tujino ter na samoupravni podlagi razreševati vprašanja s tem, da se uveljavijo bolj kot doslej ekonomske zakonitosti, kar bo po mnenju delegatov odločilno prispevalo k izvozni motiviranosti organizacij združenega dela.

Delegati so posebej izpostavili obmejno gospodarsko sodelovanje ter možnosti, ki jih odpira pri krepitvi ekonomskih odnosov s tujino. Ugotovili so, da je potrebno čim hitreje opredeliti tudi, kateri veljavni instrumenti podpirajo pozitivne razvojne tendence v ekonomskih odnosih s tujino in kateri ne ter namesto njih oblikovati konsistentne rešitve, ki bodo dolgoročno zagotovile njihov skladen razvoj. Ob tem so se delegati zavzeli, da ukrepi ne bi smeli kot doslej biti usmerjeni le na uvozne restrikcije, temveč bi jih bilo potrebno vgraditi že v fazo sprejemanja poslovnih odločitev. Delegati so se zavzeli za pospešitev priprav pri sklenitvi samoupravnega sporazuma za združevanje sredstev za izboljšanje dohodkovnega položaja izvoznikov in za združevanje sredstev za skupne izvozne programe. Delegati so poudarili, da je pri razreševanju vprašanj, ki zadevajo zadolževanje v tujini in odprtih problemih, kako zagotoviti vračilo v tujini najetih posojil, potrebno dosledno izhajati iz temeljnih opredelitev sistema družbeno-ekonomskih odnosov in razmejitve odgovornosti ter obveznosti med družbeno-političnimi skupnostmi, njihovimi institucijami ter dejanskimi nosilci ekonomskih funkcij v organizacijah združenega dela. V tujini se smejo zadolževati le tisti, ki bodo sposobni najeta posojila tudi vračati.

V nadaljevanju se je novimenovalni generalni konzul SFRJ v Celovcu Marko Kržišnik delegatom poročal o izhodiščih za nadaljnje dejavnosti pri razvoju odnosov z republiko Avstrijo in Zvezno deželo Koroško. Delegati so osnovne usmeritve podprli, hkrati pa so prispevali vrsto konkretnih predlogov za razvoj vsestranskega dobrososedskega sodelovanja z Avstrijo.

Delegati so obravnavali tudi vprašanja mednarodnih aspektov delovanja verskih skupnosti v Jugoslaviji ter ugotovili, da je odprtost naše samoupravne skupnosti za vsestranske politične, gospodarske, kulturne in druge stike s svetom njena trajna opredelitev, ki omogoča tudi verskim skupnostim, da razvijajo stike s cerkvenimi in drugimi dejavniki v svetu.

Komisija za mednarodne odnose skupščine SR Slovenije

LOVRENC TSCHERTOU

Lovrenc Tschertou je gorski kmet v Slovenjem Plajberku v občini Borovlje. Svoje kmetije zaradi velike strmine ne more obdelovati do cela s stroji. Tež-

ko ročno delo je na gorski kmetiji še danes na dnevnem redu. V počitnicah mora prijete vsa družina za delo, da se pokosijo hribovi in se spravi seno. Lovrenc Tschertou je prisiljen, da hodi kot gozdni delavec vsak dan na delo. Sama kmetija ne donaja dovolj prisluzka.

Zapostavljenost gorskih kmetov pri nabavi strojev, ki so v primerjavi s tehnologijo za ravnino zelo dragi in niso preveč zmogljivi, ga močno obremenjuje. Tudi z infrastrukturo ni zadovoljen; težavne in dolge dovozne poti delajo velike preglavice vsem gorskim kmetom. Njih vzdrževanje je drago in država ne daje dosti podpor.

Lovrenc Tschertou kandidira za volitve v Kmetijsko zbornico na 8. mestu Skupnosti južnokoroških kmetov.

FRANC BOŽIČ

Pred dvema leti je prevzel očetovo kmetijo, osredotočil se je predvsem na proizvodnjo mleka in govedorejo. Oddaja mlekarni mleko visoke kvalitete, bremeni ga pa kontingentiranje mleka. Svoj kontingent je skušal zvišati ob prevzemu kmetije, kar mu pa niso odobrili. Zato je za odpravo kontingentiranja, ker kmetu na ta način odtegnejo toliko, da se mu skoraj ne spleča več oddajati mleka, to občuti predvsem mali kmet. Včlanil se je v združenje za rejo živine, ki mu garantira višjo ceno pri odkupu živine. Kmetijo, na kateri pomagata tudi oba starša, podpira s stroji globaška zadruga.

Franc Božič, ki je eden redkih mladih kmetov v Metlovi, kandidira pri volitvah v Kmetijsko zbornico na 9. mestu Skupnosti južnokoroških kmetov.

RAIMUND GREINER

Vodi kmetijo staršev v Podrožju, južno od Globasnice, ob poti, ki vodi proti Lužam. Bavi se predvsem z govedorejo in rejo prašičev. Greinerjevi so včlanjeni v pliberski krožek za rejo prašičev, ki šteje danes 45 članov. Približno polovica posestva so travniki, na ostali površini pa pridelujejo žito. Raimund Greiner, katerega trije otroci obiskujejo Slovensko gimnazijo, pa je zaposlen že 16 let tudi kot kontrolor pri kontrolnem društvu za pospeševanje živinoreje.

Raimund Greiner kandidira na 7. mestu Skupnosti južnokoroških kmetov.

TEDNIKOV KOMENTAR

Manjšina ni drobiž

JURIJ PERČ

TEDNIKOV KOMENTAR

Na letošnji državni praznik, 26. oktobra, je Zveza madžarskih društev in organizacij v Avstriji priredila na Dunaju simpozij „Narodne skupnosti na Dunaju“. Prireditelj je zavestno izbral državni praznik. Pred šestindvajsetimi leti je postala Avstrija nevtralna. Organizator simpozija je na ta dan hotel opozoriti na tiste Avstrijce, pripadnike narodnih skupnosti, ki iz generacije v generacijo ohranjajo svoj materinski jezik in narodno blago.

Teoretskemu uvodu o „narodni

skupnosti“ v velemestu in zakonu o narodnih skupnostih iz leta 1976, so sledili referati zastopnikov dunajskih Hrvatov, Slovencev, Čehov in Madžarov. Dunajski Čehi so edina priznana dunajska narodna skupnost. Zato je tudi razumljivo, da so se razen zastopnika Čehov vsi ostali referenti skorajda izključno posvetili zgodovinskim razlagam, o začetkih naselitve in najznamenitejšim zastopnikom.

O trenutnem položaju dunajskih narodnih skupnosti je bilo le malo slišati. Vsi zastopniki

pa so bili enotni, da zakon o narodnih skupnostih ne more biti predpogoj za reševanje in izpolnitev manjšinskih pravic. Prav tako so jasno in odločno odklonili sosvete. Izjema so Madžari, ki so ta zakon, kot znano, sprejeli. Dr. Tichy, ki je nastavljen na uradu zveznega kanclerja, je v uvodnih besedah menil, da bi vstop v sosvet za manjšine bil samo v pomoč. Kot je dejal, trenutno zvezna vlada ni natančno informirana in obveščena o konkretnih zahtevah oz. željah manjšin.

Ta njegova trditev je naletela na odpor in diskusiji — doslej je bilo mogoče delati brez sosvetov, naenkrat pa so neobhodno potrebni.

Trditev, da zvezna vlada ni obveščena o položaju narodnih skupnosti oz. manjšin je prav tako zelo osporavana. Kar se tiče koroških Slovencev, lahko trdimo, da je urad dobro obve-

ščen. Oba predsednika osrednjih organizacij koroških Slovencev vedno spet seznanjata deželne in državne oblasti s problemi slovenske narodne skupnosti. Vedno spet opozarjata Avstrijo, naj končno izpolni to, za kar se je obvezala. Vsi se dobro zavedajo, da sedmi člen nikakor ni izpolnjen in, da se Slovenci upravičeno čutijo ogoljufane. Zavedajo se tega vsi politiki, toda priznati nečejo. Deželni glavar Wagner „oznanja“ po svetu, da je vprašanje slovenske narodne skupnosti na Koroškem tako dobro rešeno, da se nad tem lahko vsa Evropa zgleduje.

Slovenci sami najbolj dobro vemo, kaj nam Avstrija dolguje, kaj nam zabranjuje. Sami imamo zastopnike, ki so in ki še bodo obveščali in opozarjali javnost, da Avstrija še vedno ni izpolnila tistega, za kar se je obvezala. Zelo pa dvomimo, če se bi stanje, ako bi pristali na sosvete, izboljšalo.

Simpozij o narodnih skupnostih na Dunaju:

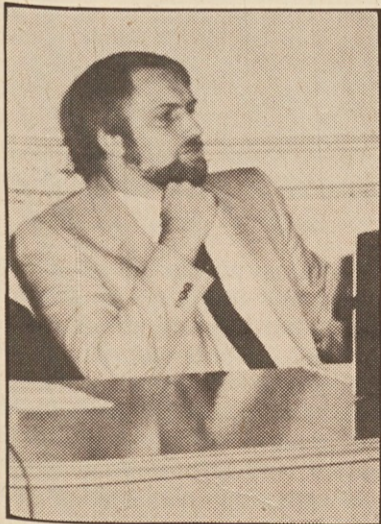
Manjšine proti zakonu o narodnih skupnostih in proti sosvetom!

Dunajska delovna skupnost avstrijskih narodnih skupin je na državni praznik, 26. oktobra, vabila na simpozij pod naslovom „Narodne skupnosti na Dunaju“. Prireditelj je potekala pod pokroviteljstvom zveznega kanclerja Kreiskega, dunajskega župana Gratza ter podžupana mesta Dunaja Buseka. Medtem ko sta Kreisky in Gratz „poslala“ na simpozij svoja zastopnika, se je podžupan Busek osebno odzval povabilu. V pozdravnem govoru je dejal, da so in morajo biti manjšine most med narodi. Posebno je Busek še naglasil, da odgovorni ne bi smeli obljubljeni pomoči in dolžnosti do manjšin le ob državnih praznikih, marveč morajo stvar jemati resno. Prireditelji so na simpoziju lahko pozdravili lepo število gostov, med njimi tudi mednarodno priznanega strokovnjaka za manjšinska vprašanja, dr. Theodorja Veiterja.

Uvodoma je spregovoril dr. Heinz Tichy, zaposlen pri uradu zveznega kanclerja na Dunaju. Tolmačil in razlagal je osporavani zakon o narodnih skupnostih iz leta 1976. S tem v zvezi je govoril tudi o sosvetu, ki pa ga manjšine oz. narodne skupnosti večinoma odklanjajo. Izjema so Madžari. S tem v zvezi je Tichy dejal, da bi bilo za vse najlažje, ako bi se manjšine strinjale s sosveti. „Sosvet bi informiral o potrebah in zahtevah posamezne manjšine, tako bi bilo tudi s subvencijami drugače. Dokler pa sosvetov ni, oblast ni stvarno in dobro informirana o potrebah in željah manjšine,“ je dejal Tichy. V diskusiji po simpoziju, pa so bila mnjenja drugačna: doslej so določene manjšine dobivale določene podpore brez sosveta, od slej pa da naj bi bilo to nemogoče.

Referent se je dotaknil tudi vprašanja številčnosti in velikosti narodnih skupnosti v vele-mestu.

Po uvodnem referatu so spregovorili zastopniki narodnih manjšin oz. narodnih skupnosti. O položaju hrvaške manjšine na Dunaju je navzoče informiral mag. Werner Varga, ki je bil leta 1977/78 predsednik Hrvaškega akademskega kluba (HAK) na Dunaju. Dejaj, da tvorijo gradiščanski in dunajski Hrvati enoto. Gradiščanski Hrvati so

Mag. Werner Varga, zastopnik Hrvatov

danes narodna skupnost, medtem ko so se dunajski Hrvati večinoma asimilirali nenazadnje zaradi geografske lege mesta Dunaja. Leta 1922 so gradiščanski Hrvati ustanovili prvo kulturno društvo, ki pa je obstajalo le sedem let. Nekoliko pozneje, leta 1934, so Hrvati na Gradiščanskem znova ustanovili svoje osrednje društvo. Po zmagi nad nacizmom je društveno življenje spet zaživelo.

Gradiščanski Hrvati sprva niso bili večči nemškega jezika. Polagoma pa so se ga le naučili, saj so morali s trebuhom za kruhom v mesto, kjer so oprav-

ljali različna dela. Moški so večinoma bili pomožni delavci, žene pa so bile čistilke ali kaj podobnega. Novo okolje je močno vplivalo na razvoj manjšine, diskriminaciji je sledila asimilacija. Med Hrvati na Dunaju se je zato porodila misel, da bi uredili lastni klubski lokal. Uresničili so načrt in klub obstaja že čez 20 let. „Pač pa,“ je dejal referent, „se Hrvati ne morejo meriti z vplivom nemške kulture.“ Manjšina sicer izdaja vedno spet knjige, ki pa nastajajo večinoma na Gradiščanskem.

Varga je poudaril, da na Dunaju ljudje pravzaprav sploh ne zapazijo problemov manjšin. „Pred osmimi leti smo organizirali Hrvaški simpozij, na katerem smo obveščali javnost s strokovnimi referenti o položaju Hrvatov, toda do danes je stanje nespremenjeno: klic ‚na pomoč‘ slej ko prej naletava na gluha ušesa. Dunajski Hrvati doslej še niso bili deležni niti najmanjše podpore! Za nas nimajo niti drobtin kruha z velike mize nemške kulture.“

Dunajski Hrvati so zato odvisni od prijateljev, ki radodarno podpirajo njih delo. Dolgoročno pa to ne bo in ne more biti rešitev. Kajti tudi idealisti ne zmorejo vsega. Kot primer, kako so Hrvati na Dunaju „priljubljeni“, je Varga navedel popravilo klubskega lokala, ki ga, kot že rečeno, imajo že čez dvajset let. Lokal morajo popraviti, kar bo stalo okoli 100.000 šil. Subvencije kot po navadi niso dobili.

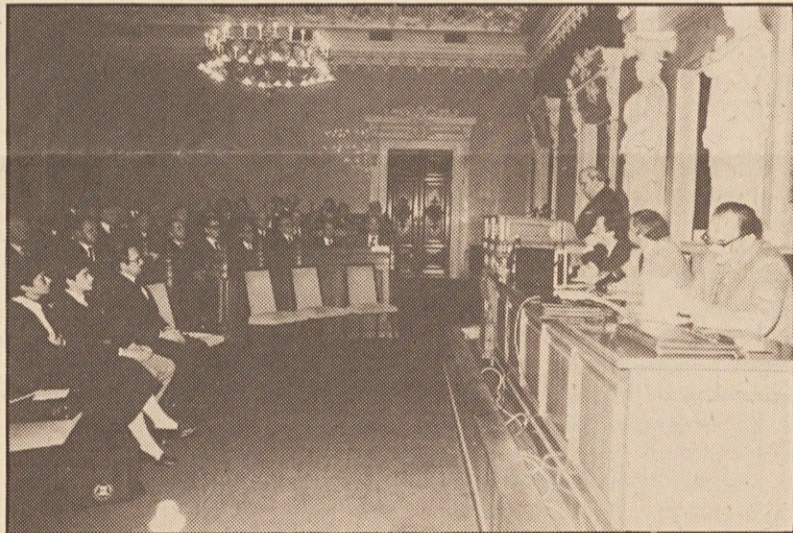
Ob koncu je referent ugotovil, da so določene subvencije na razpolago najmanjšim organizacijam in skupinam, za dunajske Hrvate pa slej ko prej nimajo ničesar na razpolago. Ironično je nato dejal: „Mogoče bi se mi Hrvati lahko preimenovali v Društvo za rejo malih Hrvatov na Dunaju, potem bomo morda tu pa tam le deželni podpore.“

„Hrvatje sedijo v gumijasti celici, kar vsi vidijo in vedo, le mi sami (Hrvati) tega še ne vemo. Kako neki le?“, je zaključil Varga.

O „Dunaju kot kulturnem centru Slovencev“ je nato spregovoril Feliks J. Bister. V svojem referatu je nakazal zgodovinski razvoj Slovencev na Dunaju. „Nastop oz. naselitev Slovencev in njihovih prednikov ni bil tako spektakularen kot npr. pri Madžarih. Slovani so se naselili potem, ko so se odmaknili Longobardi. Naselitveni prostor je bil bolj ali manj brez gospodarja. Pismenih podatkov iz tega časa ni, pač pa v zadnjem času arheologija spravlja „luč v temni srednji vek“. Manjkajo seveda prepričljivejši podatki. Na vsak način pa je označba „Dunaj“ dokaz za približno 200 let slovenske naselitve tega kraja.

V 9. stoletju je vladal v območju Dunaja knez Svato-pluk. Štiri stoletja kasneje je Otokar II. Premysl na novo zavzel Dunaj. V svoj imperij je vključil tudi Slovence s Kranjskega, iz Koroške in Štajerske. 1683 je stal pred vrati Dunaja poljski kralj Jan Sobieski, ki pa je bil le „pomoč v sili“. Leta 1945 pa je ruska Rdeča armada iztrgala področje iz rok nemških in notranjdržavnih nacionalsocialistov.

Slovenci niso imeli samostojnega „državnega razvoja“. Tem bolj je zato zanimivo, da je 1356 kralj Karel IV. v svojih navodilih Zlate bule glede jezikovne izobrazbe omenil italijanski in slovenski jezik v eni sapi. Torej je morala biti slovenščina važna. Kraljev diplomat Sig-mund Herberstein je označil svoje znanje slovenščine kot „beneficium“. Isto velja tudi za število njegovih sovrstnikov. Medtem ko se je politična pot Slovencev polagoma zaustavila, pa se je razvil z ustanovitvijo dunajske univerze „kulturni promet“ med Slovenci in rezidenčnim mestom Dunajem, ki je po-

Dunajski simpozij je bil razmeroma dobro obiskan

stal konec 13. stoletja habsburški.

„Miselno“ so zasedli Dunaj slovenski humanisti. Najznamenitejša slovenska osebnost tega časa je bil ljubljčan Jurij Slatkonja, ki je bil nad 30 let dunajski škof. Kratek pregled iz tega časa kaže, da je bilo v letih 1451 do 1550 vpisanih 33.403 slušateljev na dunajski univerzi, od teh 13.849 pripadnikov „Natio Austriae“. Od teh 13.849 slušateljev jih je bilo 17% iz slovenskih krajev. V času protireformacije je bila v Gradcu ustanovljena jezuitska univerza. Vsekakor se je veliko slovenskih študentov vpisalo nato na graško univerzo, Dunaj pa je še kljub temu ostal zelo privlačen. Tam so predavali med drugim Jurij Bohinec, Pavel Černic in Jurij Majdič.

V 18. stoletju so delovali na Dunaju trije pomembni učenjaki: Žiga Popovič, Marko Pohlin in matematik in astronom Jurij Vega. V 19. stoletju so bili glavni slovenski dejavniki na Dunaju Jernej Kopitar, Fran Miklošič in Jožef Štefan. Imena teh so zlatimi črkami vklesana v častno tablo filozofske fakultete na Dunaju. Seveda pa je bilo med slovenskimi ustvarjalci na Dunaju še mnogo drugih, kot so npr. Prešeren, Stritar in Cankar.

Feliks J. Bister je referiral o dunajskih Slovencih

S koncem monarhije so se tudi pretrgali ti raznovrstni stiki Slovencev z Dunajem. Vse obstoječe organizacije so izginile — polagoma so ljudje na vse to pozabili. Za časa prve republike so Slovenci spet začeli delovati in tako so leta 1923 ustanovili Klub slovenskih študentov na Dunaju, ki obstaja še danes. Prav tako sta iz danih razlogov izhajala časopisa „Koroški Slovenec“ in „Slovenski vestnik“ nekaj časa na Dunaju.

Že pet let pa se dunajski Slovenci zbirajo tudi v „Dunajskem krožku“.

Bister je nato omenil še študentski dom „Korotan“ ter slovensko kulturno društvo „Ivan Cankar“, ki je bilo ustanovljeno leta 1973. Poleg tega pa imajo otroci tudi možnost, da se učijo (že šesto leto) v dodatnem pouku slovenščine.

bilo na Dunaju 4137 Čehov in Slovakov, istočasno pa je bilo 10.000 dunajskih naročnikov češkega časopisa. Za trud in delo, ki so ga Čehi opravljali v Avstriji in za Avstrijo, za upor proti Hitlerju, so dobili plačo: 69 jih je bilo umorjenih, mnogi so trpeli v zaporu in v koncentracijskih taboriščih...

Po vojni so se opomogli, spet so postali močni, češka narodna skupnost se je stabilizirala.

Kot klasičen primer diskriminacije pa je Matal imenoval postopek pri ugotavljanju materinskega jezika: na formularjih Čehi in Slovaki sploh niso bili omenjeni, tako da so morali češčino pripisati pod „andere Umgangssprachen“. Glede sosvetov pa je referent dejal, da se naj oblasti povežejo s pristojnimi organizacijami, ne pa z emigranti. Kajti emigranti, kot je dejal, ne štejejo k narodni skupnosti Čehov na Dunaju. Posebno je poudaril, da zakon o narodnih skupnostih ogroža obstoj češke manjšine. Ob koncu je Matal ugotovil, da so Čehi in Slovaki preboleli krizo in vedno spet pridobivajo nazaj ljudi, ki so se že bili asimilirali. Podpora z javne strani pa je razen nekaterih izjem doslej izostala.

Ernö Deák, hkrati pobudnik simpozija na Dunaju, pa je govoril o razvoju in zgodovini Madžarov na Dunaju, Madžari so, kot je znano, akceptirali zakon o narodnih skupnostih in s tem tudi sosvete. Tudi Deák je osporaval vsa dosedanja štetja, saj rezultati nikakor niso sprejemljivi. Trenutno je, kot je dejal, v Avstriji okoli 70.000 Madžarov.

Osrednja tema diskusije po referatih je bil zakon o narodnih skupnostih. Glavni tenor je bil ta, da omenjeni zakon nikakor ne more biti predpogoj za uresničitev manjšinskih vprašanj. Spregovoril je tudi dr. Teodor Veiter, ki je vsem manjšinam in narodnim skupnostim ponudil svojo pomoč. Omenil je tudi, da je pri zveznem kanclerju Kreiskemu zastopal slovensko narodno skupnost na Koroškem. „Bodimo veseli, da imamo gotovo mnogovrstnost in, da ne živimo v vzhodnem bloku,“ je zaključno poudaril Veiter.

O Madžarih je spregovoril Ernő Meák

PRIREDITVE**RAZSTAVA DRAGA DRUŠKOVIČA**

Kraj: Velika galerija doma umetnikov v Celovcu (Künstlerhaus)
Čas: od 20. do 31. oktobra 1981
Odpetje: 20. 10. 1981, ob 19. uri.

Krščanska kulturna zveza sporoča, da bo 31. oktobra 1981, ob 20. uri na ljubljanski televiziji direktno prenos selskega ansambla, ki je nastopil na srečanju koroških vizarjev 12. julija 1981 v Selah.

Posojilnica Borovlje vabi na dan varčevanja, 30. 10. 1981, ob 13.30 uri na AVTOGRAMSKO URO

Pridejo znani zimski športniki: Bojan Križaj, Boris Strel, Jože Kuralt, Hans Wallner in Freddy Groyer.

Lutkovna predstava

Edi Majaron
„LUTKE STRIČKA JURJA“

Prireditelj: Posojilnica Žvabek
Kraj: Farna dvorana v Železni Kapli
Čas: petek, 30. 10. 1981, ob 13. uri
Gostuje: Lutkovna skupina „Lutke mladje“ Koroške dijaške zveze iz Celovca

KONCERT JAPONSKE ALTISTKE RIEKO KATSUMATA IN PIANISTA JANKA ŠETINA — v okviru Koroške glasbene jeseni

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza
Kraj: Modra dvorana Doma glasbe v Celovcu
Čas: 12. 11. 1981, ob 19.30 uri

SPOMINSKI KONCERT OB 2. OBLETNICI SMRTI PAVLA KERNJAKA

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza
Kraj: Dom glasbe v Celovcu
Čas: nedelja, 22. 11. 1981, ob 14.30
Nastopajo zbori iz Podjune.

ROŽ-PODJUNA-ZILJA**Šmihel pri Pliberku**

Katoliško prosvetno društvo Šmihel pri Pliberku je v nedeljo, na predvečer državnega praznika, vabilo na koncert. Ljubitelji slovenske pesmi so napolnili šmihelsko faro dvorano, tisti, ki je prišel šele ob pol osmih, ko se je pričel koncert, ni našel več praznega sedega.

Mihej Sadjak s svojim šmihelskim mešanim pevskim zborom

Mešani pevski zbor KPĐ Šmihel, pod vodstvom neumornega kulturnega delavca Miheja Sadjaka, je kot prvi pozdravil številno občinstvo. Predsednik Karl Gril je pozdravil goste, ki so prišli od blizu in daleč. Šmihelsko društvo je povabilo k sodelovanju tudi dva zbora iz sosesčine: moški pevski zbor „Edinost“ iz Pliberka, pod vodstvom Folteja Hartmana ter mladi moški pevski zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuč, ki ga vodi Hanzej Košutnik. Predsednik šmihelskega društva Gril je izrazil željo, da bi bila društva v sosesčini bolj povezana ter, da bi si morala medseboj pomagati ter večkrat priti skupaj.

Za povezavo med posameznimi pevskimi točkami sta poskrbela Micka Demšar in Stanko Sadjak. Kot prvi je torej stopil na oder mešani zbor Miheja Sadjaka, nato pa je zapel moški pevski zbor „Edinost“ iz Pliberka. Po kratkem odmoru pa so se pokazali libuški pevci — moški pevski zbor „Kralj Matjaž“. Publika je bila organizatorjem in nastopajočim zelo hvaležna, težko se je po končani prireditvi vzdignila iz stolov.

Navzoč je bil tudi zastopnik slovenske oddaje avstrijskega radia, ki je napravil nekaj posnetkov, da bodo slišali tudi tisti, ki niso mogli priti v Šmihel, kako prijeten je bil ta kulturni večer.

Pevci pa so se po koncertu vsedli skupaj, prepevali in se ob dobri kapljici in jedaci povesečili.

Loče

Preteklo soboto je praznoval Šimej Triessnig, kmet v Ločah, svoj petdeseti življenjski jubilej. Ob tej priliki so se zbrali na Birtovi domačiji vsi domači, sorodniki in cerkveni pevci, ki so zapeli jubilaru v pozdrav. Slavlja se je udeležil tudi nosilec liste „Skupnosti južnokoroških kmetov“ g. Ignac Domej, ki je bil slučajno na volilnem potovanju v našem kraju. Zaželel je godovniku vse dobro, na še mnoga, zdrava leta ter izrekel najboljšo želje tudi v imenu Narodnega sveta koroških Slovencev. Prijatelj izza mladih let je v imenu cerkvenih pevcev podal nekaj misli ob tem jubileju ter na kratko orisal življenjsko pot petdesetletnika, ki ni bila ravno z rožami posuta, temveč dostikrat trnjeva pot narodnjaka. Tako kot številne slovenske družine, je morala za časa nacifašizma tudi Birtova zapustiti domačijo samo zato, ker je ljubila svojo domovino, svoj narod in domačo zemljo. V mrzli tujini se je Šimej, takrat še ne dvajsetletni

fant, vzgajal ob trpljenju naših ljudi ter zorel še kot otrok v gorečega slovenskega domoljuba. Po vrnitvi v domovino je oropana kmetija ter zanemarjeno polje zahtevalo vse, od komaj šele odraslega mladeniča. S skupno močjo cele družine je na Birtovem kmalu zopet zaživel nekdanji red in oče je kmalu spoznal, da dorašča v mladem Šimeju

vreden ter sposoben naslednik. Poleg umnega gospodarjenja pa je mladi kmet povzel po očetu tudi globoko ljubezen za slovensko pesem. Marljivo se je učil — zapel jo je v čast Bogu in narodu. Zbral si je pridno, zvesto družico Ani in tako je zaživel mladi rod na trdno slovenski domačiji. Kljub obilnega dela si je vedno spet „ukradel“ čas za vaje cerkvenega zbora v Ločah, ki ga vodi že dolga leta ter je bil več časa tudi zborovodja moškega pevskega zbora SPD „Jepa-Baško jezero“. Danes je zopet vse živo na Birtovem; štirje otroci doraščajo — dva že obiskujeta Slovensko gimnazijo v Celovcu. Ganljivo je bilo, ko so žena in otroci zapeli možu-očetu pesmico v dar: „Kol'kor kapljic toliko let...“. Tem željam se pridružujemo društveni SPD „Jepa-Baško jezero“, cerkveni pevci ter vsi, ki Šimeja poznajo in cenijo.

Rinkole

Čil in zdrav, poln humorja, podoben neupogljivemu hrastu, je obhajal te dni g. Janez Sadjak, pd. Plesl v Rinkolah svojo 90-letnico. Nič se mu ne pozna, da ima 9 križev na sebi. Nič se mu ne pozna, da je celo svoje dolgo življenje obdeloval svoje njive in travnike. Z veseljem in ljubeznijo je garal od jutra do večera po svojih ozarah sredi obsežnih rinkolških poljan, katere je nadvse ljubil ter jih zalival s svojim znojem.

90 let življenja v službi domu, cerkvi in Bogu. Naš jubilar se je rodil 19. 10. 1891 pri Pleslu v Rinkolah, kjer je po prvi svetovni vojni prevzel kmetijo. „Mati, domovina, Bog“ — te besede si je vdolbel že kot mladenič globoko v srce in temu geslu je ostal zvest do danes. Nikdar g. Plesl ni iskal hrupnih, glasnih priznanj. Tudi svojo 90-letnico bi bil najraje obhajal tiho in neopaženo. Toda javnosti ta le ni ostala prikrita. Tako so prišli razni gratulanti od občine, od deželne Kmetijske zbornice in še od drugih strani. Najbolj pa so se veselili z jubilarom rinkolški vaščani, na čelu pevski zbor. V podružniški cerkvi v Rinkolah, kateri je naš 90-letnik izkazal v življenju mnogo dobrot, so obhajali lepo zahvalno bogoslužje. Nato so se sešli na jubilarovemu domu in tam ob dobri kapljici preživeli nepozabno lep večer. Nekdo je vprašal g. Pleslna po receptu za tako zdravo in dolgo življenje. Smehljaje je odgovoril, da je vedno rad delal, pil pristen domač mošt in si rad za malico privoščil tudi kaj mastnega.

Naš jubilar je bil dolga leta zaslužen cerkveni ključar. Rad je pomagal s svojimi darovi, če se je kaka cerkev popravljala. Desnica navadno ni vedela, kaj je dala levica. Kot globoko veren mož se je vedno zavzemal za resnico in pravico v javnem življenju. Z vsem srcem je ostal kmet. Ljubil je svojo domačijo. V njej je videl svojo poslanstvo, svojo srečo, svoje življenje. Šmihelska fara je ponosna na svojega 90-letnika in se mu zahvaljuje za vse žrtve v službi božjega kraljestva.

Tudi Naš tednik se pridružuje s svojimi čestitkami številnim gratulantom ter želi jubilaru še dolga zdrava leta!

Celovec

V okviru praznovanja avstrijskega državnega praznika je v ponedeljek zvečer priredil ORF v veliki dvorani celovške glasbene hiše kulturni večer. Pod motom „Karntnarisch gsungen — karntnarisch gspielt“ so nastopili: A cappella Chor iz Beljaka, moški zbor iz Zgornje Koroške, Katschtaler Quartett, mešani kvintet iz Slovenjega Plajberka, ki ga vodi prof. Mirko Lausegger, Knaller-Terzett, Trio Buchbauer in glasbena skupina iz Beljaka ter tri harmonikarji. Kot literarni gost je bral pisatelj Franz Stimpfl.

Vse skupine so bile na odru in so pele in godle zapored. Koroške Slovence je uspešno zastopal mešani kvintet iz Slovenjega Plajberka. Dva moška in tri ženski glasovi, ki so ubrano zapeli slovensko pesem in jo predstavili tudi širši publiki, kajti drugi del je „Radio Kärnten“ direktno prenašal. Plajberžani pa so zapeli tudi eno nemško pesem. Zapeli so: Dečva to mi povej, Pojdam u Rute — v verziji, ki je nekaterim manj znana, nemško narodno Wann i das

Stündle lei wüßt in Sem se rajtov ženiti.

Pisatelj Franz Stimpfl je dnevno primerno prebral nekaj pesmi, ki so vsebinsko bile vezane na besedo „domovina“. Vse pesmi so napisane v enem izmed koroških nemških dialektov, prav tako so zbori in pa instrumentalne skupine peli in godli samo koroške narodne pesmi in viže.

Ponedeljkova oddaja pa je bila tako rekoč „slavnostni“ vstop v novo obdobje celovškega radia. Od 26. 10. 1981 je možno poslušati tudi občasne oddaje „Radio Kärnten“, ki jih urejajo in moderirajo v Celovcu. V tem sklopu so zvišali število minut za slovenske oddaje. Podrobnejše informacije dobite v slovenskih oddajah.

Šentjakob v Rožu

Antoničevega Pavleja ni več. Vse njegove sorodnike in znance — in teh ni malo — je pretresla vest o njegovi nenadni smrti. Še pred nekaj dnevi je bil poln zdravja in veselja, danes ga že pokriva šentjakobska zemlja.

Antoničev Pavle je bil doma na Reki pri Antoniču, kjer je prevzel po nekem Rožečanu mehanično delavnico. Najprej je pač tam popravljal vse, od „flikanja“ piskrov pa tja do popravila prvih koles. Ščasoma je preusmeril delavnico in jo preselil v novo hišo, kjer se je loteval skupno s svojim sinom tudi modernih strojev in naprav.

Bil je prijeten, tih možakar tiste vrste, ki je danes domala ni več; potrpeč je, domačim šentjakobskim igralcem-kulturnikom je priskočil na pomoč ob prireditvah in nastopil tudi kot harmonikar pri ohceti „Miklovi Zali“.

Vsi ga bomo ohranili v lepem spominu, sorodnikom in domačinom izrekamo iskreno sožalje.

Christian Wallner in Gerald Fratt iz Salzburga — odlična kabaretista

Celovec

„MotzArt“ iz Mozartovega rojstnega mesta Salzburg je gostoval preteklo nedeljo v Celovcu. Nedeljeno mnenje obiskovalcev tega kabaretističnega večera (dvorana je bila nadporečno zasedena) je, da je bil večer, ki ga je priredila Mohorjeva založba v okviru letošnjega tedna knjige v Celovcu, najbolj posrečen prispevek tedna. Škoda le, da se ga zaradi večjega števila drugih prireditev in najbrž tudi zaradi drugih predsodkov ni moglo udeležiti še večje število obiskovalcev. Najbrž je ta ali oni menil, da pač ne bo videl kaj novega, ko dnevno na Koroškem živimo s kabaretom. Na eni strani je to res, če samo pomislimo na leti 1972 in 1976 ter na dogodivščine v Velikovu, o katerih je menil celo eden glavnih urednikov KTZ, da so prav kabaretistične. Na drugi strani pa sta nudila Christian Wallner in Gerald Fratt prave bonbončke mednarodnega kabareta, ko sta v pesmi, besedi in mimiki prikazala — morda malo pretirano, kot pač dela ka-

baret — posebne situacije okoli šolanja v šolah in tudi doma.

Zaradi boleznih ene igralke so morali preložiti program o medicini na poznejši termin, ki ga bo Mohorjeva pravočasno objavila. Pravi jo, da bo najbrž padlo to gostovanje v okviru praznovanja 130-letnice te ustanove poleti prihodnjega leta.

O novih oblikah kulturnega delovanja se toliko govori. Morda bodo najbolj brihtni ob tem gostovanju le prišli na to, da bi začeli tudi s kabaretom; prvi poskusi v Pliberku so pred leti dobro uspeli, kaže pa, da bi moral tak kabaret vsebovati tudi splošno zanimive teme, ne samo koroške in manjšinske.

Železna Kapla

Kot znano, je odstopil iz zdravstvenih razlogov dolgoletni kapelški župan Jožef Lubas. V soboto, 31. oktobra, ob 18.00 uri bo občinski svet občine Železna Kapla-Bela izvolil novega župana, nove podžupane ter proglasil bivšega župana Lubasa za častnega občana občine Železna Kapla-Bela.

ČESTITAMO

Svojo 90-letnico je v krogu svojih domačih praznovala Uršula Pegrin iz Sel. Ob jubileju iskreno čestitamo.

Oričev oče iz Gorinčič pri Šentjakobu je praznoval pred kratkim svojo 85-letnico. Čestitamo.

Na Gori pri Bilčovsu je Rupert Adunka, pd. Boštelcev Rok, praznoval svojo 80-letnico. Čestitamo.

Večno zvestobo sta si obljubila Elizabeta Ganglhofer in Evgenij Sitter v Spittalbu ob Dravi. Na novi življenjski poti jima želimo vse najboljšo.

V Dulah v Šmarjeti v Rožu je slavila svojo 86-letnico Neža Obilčnik. Ob prazniku iskreno čestitamo.

Uršula Enzi je pred kratkim praznovala svojo 70-letnico v krogu svojih domačih na Bevšku. Čestitamo.

Izvozno-uvozno podjetje išče uslužbenko za delo v pisarni. Po možnosti z znanjem angleščine.

Javite se pod telefonsko številko: 0 42 27 - 38 80

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61.000 Ljubljana, tel. 22207. Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Hanzl Artač, Obirsko 23, 9135 Železna Kapla. — Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Vsi Viktringer Ring 26.

Dober večer, sosed — Guten Abend, Nachbar

Avstrijski državni praznik je tisti praznik, ki ga je doslej javnost več ali manj „pozabila“. V šolah so nas učili, da je leta 1955, na ta dan je zadnji zavezniški vojak zapustil Avstrijo. Dejstvo pa je, da je na ta dan leta 1955 Avstrija sklenila trajno nevtralnost, bila sprejeta državna pogodba z vsemi člani, tudi členu 7. Pred leti se je razpasla „fitovska“ bolezen, ko so lepote in lepe linije željni Avstrijci masovno „marširali za zdravje“. Tako praznovanje pa ni utešil želje po ustreznem in primernem praznovanju državnega praznika. Slovensko prosvetno društvo Radiše je kot prvo priredilo prazniku in njegovemu namenu primerno prireditve prijateljstva in miru, zblížanja in sožitja: „Dober večer, sosed/Guten Abend, Nachbar“. K sodelovanju so povabili sosedo iz Žrelca — slovenski in nemški zbor sta skupno praznovala državni praznik.

Letos so že kar 4 slovenska društva povabila nemške sodeželane k sodelovanju in skupnemu praznovanju državnega praznika. Od Šentjanža preko Radiš in Železne Kaple do Dobrle vasi se je raztezal lok do sosedo. Sodelovala so še druga slovenska prosvetna društva in pa nemška.

Železna Kapla

Kakor vsako leto je tudi letos na državni praznik, 26. oktobra, priredilo SPD „Zarja“ v Železni Kapli v farni dvorani koncert pod naslovom: „Dober večer sosed/Guten Abend Nachbar“.

V nabitni polni dvorani je koncert otvoril. Mešani pevski zbor SPD „Zarja“, ki ga vodi Joško Wrulich, s pozdravno pesmijo. Nato je predsednik SPD „Zarja“ Miha Travnik pozdravil številne častne goste: predsednika deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja, konzula Cirila Šterna, sekretarja ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja, rajonskega inšpektorja Sigla, kapelškega kaplana Leopolda Zundra, bivšega župana občine Železna Kapla Josefa Lubasa, vse občinske odbornike, tisk, na vse zadnje pa seveda tudi vse nastopajoče in ostalo občinstvo. Nato je sledil program. Mešani zbor iz Ledinc, ki ga vodi Erwin Walker je zapel pet pesmi. Zelo lepo in ubrano so zapeli, najbolj pa je navdušila publiko pesem, ki so jo na koncu podali: „Nocoj pa, oh nocoj“. Dobili so bučen aplavz in vodja, ki je tudi pel solo, jo je moral še enkrat ponoviti. Potem je sledil slavnostni govor deželnega poslanca Josefa Guttenbrunnerja. Opisal je pomen praznika 26. oktobra. Dejal je, da morajo vsi v deželi imeti cilj, ki bo vse pripeljal k miru in k boljšemu sožitju obeh narodov. Slogen „Dober večer sosed/Guten Abend Nachbar“ naj bi veljal skozi celo leto ne pa samo 26. oktobra, le tako ima tudi pravi pomen, da ga praznujemo. Na koncu slavnostnega govora pa je predsednik SPD „Zarja“ Miha Travnik podaril nekdanjemu županu občine Železna Kapla ploščo SPD „Zarja“ v Železni Kapli in se mu obenem zahvalil za ves trud in delo, ki ga je opravljal. Nato je prišel na oder moški zbor SPD „Kočna“ iz Sveč, ki ga vodi prof. dr. Anton Feinig. Zapel je tri pesmi, najbolj pa je vžgala pesem „O rojstvu“, ki jo je izvrstno zapel ob spremljavi zbora prof. dr. Janko Zerzer, publika ni nehala aplavdirati, tako, da jo je moral še enkrat ponoviti.

Kot četrti zbor pa je nastopil MG V Eisenkappel, ki ga vodi Stefi Piskernik. Zapel je tri pesmi lepo, razgibno in z veseljem. Tudi ta zbor je občinstvo navdušil. Lepo pa bi bilo, če bi zapeli tudi eno slovensko. Potem je prišel na oder kot tudi vsako leto moški zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi, vodi ga Jozef Starc. Izbral si je za svoj nastop tri lepe slovenske pesmi, med njimi je bila tudi pesem „Doberdob, slovenskih fantov grob“. Publika jim je dala bučen aplavz. Za konec pa je še enkrat nastopil MPZ „Zarja“ iz Železne Kaple s tremi pesmi: Koroška, A viereckats Wiesele in O Podjuna. Nato se je publika v dvorani vzdignila in skupno zapela Avstrijsko himno.

Samo v pomislek:

Lepo bi bilo, da bi se geslo „Dober večer sosed/Guten Abend Nachbar“ tudi za ostale dni v letu imelo svoj pomen.

Dobre besede in veliko dobrih idej nam nič ne pomagata, če ne sledijo dejanja, če se geslo kmalu po praznovanju glasi namesto „Dober večer sosed/Guten Abend Nachbar“ popolnoma drugače.

Mešani pevski zbor iz Ledinc, pod vodstvom Ervina Walterja je navdušil v Železni Kapli

Radiše

Po lanskem uspehu se je tudi letos SPD „Radiše“ odločilo, da ob avstrijskem državnem prazniku pripravi prireditve „Dober večer, sosed-Guten Abend, Nachbar“. Tudi letos so povabili radiški društveniki v goste pevce iz Žrelca, ki jih vodi Heinz Fischer, pa mešani zbor iz Grebinja pod vodstvom Hansa Moserja. Poleg gostov sta nastopila tudi moški in mešani zbor SPD „Radiše“, ki oba vodi Stanko Wrulich ter „Radiški fantje“ pod vodstvom Tomija Ogrisa. Iz svoje literarne zakladnice so brali: Milka Hartman, dr. Christoph Kubelka, Walter Preball in Janko Messner.

Recitacije v slovenščini in nemščini so predvajale Tatjana Ogris, Jožica Hribnik in Ani Wrulich. Deklamacije je pripravila Leni Lampichler. Travdi in Heidi Tolmajer pa sta povezovali. Predsednik domačega društva Ludvik Ogris je v obeh deželnih jezikih pozdravil vrsto častnih gostov: predsednika deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja, konzula SFRJ. Zarola Šandorja, podžupana občine Žrelca Josefa Wallnerja, domačega župnika Ludvika Janka in predstavnike kulturno-političnih organizacij koroških Slovencev.

V svojem nagovoru je med drugim dejal, da društvo vsako leto namerava skupno z nemškogovorečim sodeželanom praznovati državni praznik in tako manifestirati, da na Koroškem živita dva naroda. To naj prispeva k boljšemu sporazumevanju v deželi. Kulturni dom na Radišah je odprt za vse. Tem bolj žalostno je, da je občina Velikovec prepovedala nastop otrok, ker so oni in njihovi starši Slovenci. Tudi

velikovaška dvorana je bila pozidana s slovenskimi davki in velikovaška odločitev je proti duhu človekovih pravic. Toliko bolj pa je smiselno in modro srečanje na Radišah, ker tako pokažemo, da so tudi koroški Slovenci dobri avstrijski državljani.

Ob pestrem kulturnem sporedu pa so si mnogi ogledali tudi likovno razstavo z radiškimi motivi. Večer je bil prijazen in prijateljski; ob kozarcu vina, prigrizku in pesmi je padla marsikatera zapreka, izginil marsikateri predsodek in se gradilo in utrjevalo prijateljstvo. Upamo, da bodo ta in slične prireditve ob državnem prazniku odmevale tudi v nemški javnosti in predvsem pri politikih vseh avstrijskih strank. Naj takih prireditve ne bi zamolčali.

Dobrila vas

Na predvečer avstrijskega državnega praznika se je zbralo številno občinstvo v kulturnem domu v Dobrli vasi, kjer je izvedlo Slovensko kulturno društvo „Srce“ dvojezično prireditve pod geslom „Dober večer sosed/Guten Abend, Nachbar“.

Spored je otvoril domači Mešani pevski zbor „Srce“ — vodi ga Al-

bin Krajnc — s Prešernovo Zdravico in z nemško koroško narodno „Wia schön is“. Po tem zborovskem pozdravu je spregovoril predsednik SPD „Srce“, Tinej Wastl, slovensko in nemško. Ob državnem prazniku naj bi ljudje našli čas tudi za globlje razmišljanje, je dejal predsednik, ki je izrazil tudi upanje, da bi končno bil izpolnjen člen 7 avstrijske državne pogodbe, kakor so izpolnjene že druge obveznosti, ki jih je prevzela Avstrija.

Župan tržne občine Dobrila vas Adolf Hafner, ki je prevzel za to dvojezično prireditve pokroviteljstvo, je izrekel pozdravne besede v imenu občine in v svojem govoru — s slovenskim in nemškim delom — opozoril predvsem na pomen medsebojnega spoštovanja in dobrega sožitja med raznimi skupinami tako v občini kakor tudi v svetu.

Nato se je zvrstil nadaljnji kulturni spored, ki sta ga poleg domačega zbora sooblikovala kvartet iz Šentruperta pri Velikovcu in Moški pevski zbor „Franc Leder-Lesičjak“ Slovenskega prosvetnega društva v Štebnju. Kvartet iz Šentruperta je pod vodstvom Franca Hrastnika prezentiral pisan šopek pesmi, med katerimi so bile tako narodne kakor tudi cerkvene v obeh deželnih jezikih, in dobil priznanje publike v obliki močnega aplavza; posebno s komadi, ki jih je izvedel kot nadomestilo prispevka, za katerega se je bil obvezal fantovski kvintet iz Grebinja, a zaradi bolezni dveh članov ni mogel gostovati.

S pesmijo „Ti zemlja, ki združuješ brate“ je MPZ „F. Leder-Lesičjak“ posrečeno navezal na priliko praznika. Razveselil pa je občinstvo pod znanim dirigentom Janezom Petjakom tudi še s Ker-

Prva garnitura slovenskih avtorjev na Dunaju

Pretekli teden so nastopili na Dunaju pesniki in pisatelji iz Slovenije. Lani so brali avstrijski avtorji v Ljubljani in letos je povabila dunajska Zentralsparkasse v sodelovanju z Ljubljansko banko slovenske umetnike, da so se predstavili.

Avstrijski, oziroma dunajski tisk je pred literarnimi branji le klavirno poročal; tu in tam je bila zaslediti kakšna drobna notica. Po branjih pa vodilnim dunajskim časopisom umetniki iz Slovenije še toliko niso bili vredni, da bi jih omenili.

Kulturna izmenjava se je začela s sprejemom v sredo, 21. oktobra zvečer, v centrali Zentralsparkasse. Namen sprejema je bil, da bi se spoznali slovenski in avstrijski kolegi. Dvomim, da so se spoznali, in sicer zaradi tega, ker naslednjega dne na literarnem branju na univerzi nisem videl niti enega teh avstrijskih „kolegov“.

Glavna točka celega programa je bilo literarno branje v četrtek, 22. oktobra dopoldne, na dunajski univerzi. Branje, ki je bilo v slovenskem jeziku, je povezoval ljubljanski profesor za slovstvo dr. Matjaž Kmecl. Prof. Kmecl je zanimivo orisal sodobno slovensko slovstvo in karakteriziral nastopajoče avtorje. Brali so Andrej Hieng, Lojze Kovačič, Kajetan Kovič, Tone Kuntner, Danilo Lokar in Ivo Zorman.

Danilo Lokar, rojen leta 1892, star skoraj 90 let, je bil najstarejši, ki je na Dunaju bral iz svojih del. Lokar izhaja s svojimi etično psihološkimi novelami iz ekspresionizma.

Andrej Hieng, rojen 1925 v Ljubljani, piše novele, romane in dramske besede. Janko Kos pravi, da Hieng ni izšel iz socialnega realizma, pač pa iz novoromantične tra-

dicije z rahlimi ekspresionističnimi sledovi. (Ta ekskurz le, ker večina pisateljev, ki so brali, izhaja iz socialnega realizma.) V središču njegovih motivov je etična problematika, ki se izraža kot konkretni problem v krivdi, zločinu in kazni.

Lojze Kovačič, rojen leta 1928 v Baslu, piše novele, daljše pripovedne tekste in mladinske spise. Kovačič je izšel iz socialnega realizma, vendar se je kmalu oddaljil in se je v nadaljnjem razvoju približal moderni prozi, kot so jo zasnovali Joyce, Proust in Kafka.

Kajetan Kovič, rojen 1931 v Mariboru, sodi v četverico pesnikov, ki so leta 1953 izdali skupno zbirko „Pesmi štirih“. Razen Koviča so v zbirki še zastopani Tone Pavček, Janez Menart in Ciril Zlobec. Kovič je bil najmlajši v tem krogu in je izšel tudi iz socialnega realizma.

Tone Kuntner, rojen 1943, je zbudil pozornost z naivnimi pesmimi iz sodobnega kmečkega sveta. On je bil najmlajši, ki je na Dunaju nastopal.

Zadnji termin „Dnevov slovenske sodobne literature“ je bilo literarno branje v četrtek, 22. oktobra zvečer, v dunajskem Starem ratovžu. Prireditve v nemškem jeziku je bila mišljena za dunajsko publiko. Uvodne besede je spregovoril prof. Kmecl, ki je orisal slovensko sodobno slovstvo. Iz del imenovanih avtorjev pa sta brala Doris Weiner in Peter Wollsdorf.

Jugoslovenci so poslali prvo garnituro svojih besednih umetnikov. Za mojokus je bil „odsoten“ le Pavle Zidar. Ž njim vred bi bila slika še bolj popolna. A tudi Thomas Bernhard ne hodi na literarna branja, če se Avstrija predstavlja tu pa tam v inozemstvu.

Janko Ferik

njakovo „Dokler sem ledik biv“. Ipavčevo „Tam za goro“ in z nemško narodno „Wo der Berge“.

K uspehu prireditve je veliko pripomogel s povezovalnimi besedami ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu dr. Reginald Vosperek. Spretno je vpletel misli koroške slovenske pesnice Milke Hartmanove in pisatelj F. Perkoniča, o skupni zemlji — domovini obeh narodov v deželi.

Za zaključek prireditve so peli vsi navzoči Avstrijsko zvezno himno, eno kitico v nemščini in eno v slovenščini.

Naj bo še omenjeno, da se je udeležilo prireditve v zdaj novo urejeni dvorani kulturnega doma precej častnih gostov: konzul SFRJ v Celovcu Alfonz Naberžnik s soprogo, dobrolski prošt Franc Brumnik, višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik s soprogo, okr. šolski nadzornik višji študijski svetnik Rudi Vouk s soprogo, poslovodni tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev Franc Wedenig in podpredsednik Zveze slov. organizacij na Koroškem Janez Wutte-Luc.

Razstava D. Druškoviča

Od 20. do 31. oktobra razstavlja v prostorih doma umetnikov (Künstlerhaus) v Celovcu naš rojak Drago Druškovič svoje slike. Drago Druškovič je iz Šentjakoba v Rožu, sedaj pa živi v Salzburgu, kjer deluje kot umetnik. Razstavljal je že v Salzburgu in nekaterih drugih krajih in so njegove slike povsod bile zelo dobro ocenjene. Pred leti, ko je Solidarnostni komite za pravice manjšin organiziral v Salzburgu teden slovenskih umetnikov, je poleg Omana, Zorke Weiss-Loiskandlove, Valentina Polanška ml. razstavljal svoje slike tudi Drago Druškovič. Posebnost njegovega risanja so žive barve. Kot sam pravi, črpa svoje umetniške motive iz indijskih in azteških izročil.

Upati je, da bo Druškovič svoje slike razstavil kdaj tudi kje na našem podeželju. Tako si bodo mogli ogledati razstavo tudi tisti, ki ne pridejo tolikokrat v Celovec ali pa jim pot po opravih ne dopušča obiska razstave v nekoliko oddaljenem domu umetnikov.

INTERVJU

Nisem novinar, a ko sem prebral njegovo črtico, sem se odločil, da ga poiščem. Štirinajst dni sem moral urednika, petnajsti dan mi ga je pokazal skozi okno:

„Tamle gre ta vaš človek; pojdi-te k njemu!“

Skočil sem za njim:

„Oprostite, gospod! Ste res vi avtor črtice ‚Smrt v copatah‘?“

Pogledal me je in z gumba na suknjiču mu je viselo začudenje:

„Kaj bi radi? Da, napisal sem jo, Vam je všeč?“

„Všeč, da; le nekaj pojasnil bi rad. Če vam ni nevšečno, stopiva ‚V rožce‘ na dopoldanski prigrizek!“

Obraz mu je prasnul v bohoten cvet pravkar razpočene potonike in privolil je.

Ko mu je stol prevlekel zadnjico, je gohtnil: „Torej?“

„Če dovolite, preberiva skupaj vašo črtico in, česar ne bom razumel, bom povprašal.“

„Prosim!“

„Tukajle na primer pišete, da je zrak žvižgal. Vidite, tega do zdaj še nisem slišal. Ljudje pravijo, da tuli, zavija. Vendar to ni več zrak, temveč veter. Seveda, fizikalno ali, če hočete, kemično je to ista snov, toda narod to razlikuje! Pač pa za tega ali onega ljudje trdijo, da sliši ‚planke žvižgati‘.“

„Novi literarni prijem, moj dragec! Nove fraze! Nove prisposode! Ljudje so starih siti!“ je pomežiknil s kozarcem.

„Kaj pa to: smrt z dolgimi črnimi lasmi? Kdaj pa ste že videli smrt z lasmi, prosim vas?“

„Nihče je še ni videl; ne z lasmi, ne brez las,“ je resnobno tlesknil z želodcem.

„Res je, toda vsa književnost in umetnost jo je doslej upodabljala z golo lobanjo, ker lasje v grobu pač izpadejo!“ sem oporekal.

„Spet novi literarni prijem! Smrt je vendar ženska in ne more biti vedno v istem kostumu in z isto frizuro!“

„Morda imate prav, toda kako ste mogli napisati: avto je zaplahutal mimo —?! — Plahuta vendar netopir, ne pa avto! Morda ste hoteli zapisati, da je zahupal?“

„Ne, ne! Je že prav: zaplahutal je. Zakaj ne bi enkrat za spremembo zaplahutal? Ali se vam ne smili, da je moral doslej v vseh spisih in knjigah samo drveti ali švigati?!“ je kremžil hrbet v majonezo.

„Tu ste napisali, da mu je z gumba na pižami viselo začudenje. Tega pa zares ne razumem!“

„Oprostite, tega tudi jaz ne razumem, a vendar — priznati morate — vso stvar močno poživim!“ je kolcnil z očmi.

„No, recimo! Beriva dalje ... po stropu je lezel čas in predel ... To bi še razumel, čeprav smo prejo doslej prepuščali mačkam in predicam. Toda poglejte tole: radio je igral s povešenimi melodijami ... Kako si to predstavljate?! S povešenimi melodijami?! ...“

„To je težko, to je treba doživeti ...“

„Vraga, doživeti! Imel sem že povešen želodec, povešena jetra, tudi nos se mi je že večkrat pove-

SREČANJE

MLADINSKIH ZBOROV

nedelja, 15. november 1981, ob 14.30
v Mestni dvorani v Borovljah

Pokroviteljstvo:

Zvezni minister za pouk in umetnost dr. Fred Sinowatz; Namestnik dežel-nega glavarja Stefan Knaf; Predsednik Narodnega sveta koroških Sloven-cev dr. Matevž Grilc; Župan mestne občine Borovlje Anton Woschitz.

Nastopajo otroške in mladinske skupine iz:

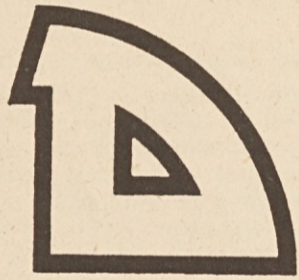
Žvabeka, Nonče vasi, Libuč, Šmihela pri Pliberku, Globasnica, Št. Lipša, Žit-tare vasi, Doble vasi, Škocijana, Št. Vida v Podjuni, Galicije, Celovca, Ra-diš, Šmarjeta v Rožu, Sel, Slovenjega Plajberka, Borovelj, Sveč, Bilčovsa, Št. Ilja, Št. Jakoba v Rožu, Rožeka, Loč, Brnce, Zilske Bistrice, Ukev in Kanalski dolini.

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

PRISRČNO VABLJENI!

Založba Obzorja Maribor
in založba Drava

TOZD, MATICA
62000 MARIBOR,
GOSPOSKA 3

DRAVA

ZALOŽBA
KNJIGARNA

Knjige lahko naročite v knjigarni: NAŠA KNJIGA — Unser Buch, Paulitschgasse 5—7, 9020 Celovec/Klagenfurt

LOVRO KUHAR — PREŽIHOV VORANC je bard koroške dežele in njenih ljudi. To veste vsi, ne veste pa, da bo pri ZALOŽBI OBZORJA in ZALOŽBI DRAVA 15. novembra 1981 izšlo IZBRANO DELO PREŽIHOVEGA VORANCA v petih knjigah. V poljudni izdaji, vendar na podlagi najbolj avtentičnih rokopisov bo med ljubitelje lepe knjige po dolgih letih prišlo najpomembnejše Prežihovo de-lo, dostopno vsakomur:

1. POŽGANICA, 2. DOBERDOB, 3. SAMORASTNIKI, 4. JAMNICA, 5. NICINA (Izbor iz novel in črtic).

Zanimive spremne besede k posameznim delom so napisali Denis Poniž, Emil Navinšek, Tone Sušnik, dr. Jože Pogačnik in Marija Kolar.

IZBRANA DELA PREŽIHOVEGA VORANCA bodo izšla v priročni in lepi izdaji. Na IZBRANA DELA PREŽIHOVEGA VORANCA se lahko že vnaprej naročite v knjigarni Naša knjiga v Celovcu. S tem si boste zagotovili komplet dragocenih knjig.

NAROČILNICA

Priimek in ime:

Naslov: Pošta:

Leto rojstva: Poklic:

Zaposlen/a pri, naslov:

Nepreklicno naročam komplet knjig: IZBRANA DELA PREŽIHOV VORANC

Knjigo mi pošljite na naslov:

Obseg 2200 strani
Format 13 x 20 cm
Vezava umetno usnje
Cena 850.— šil.

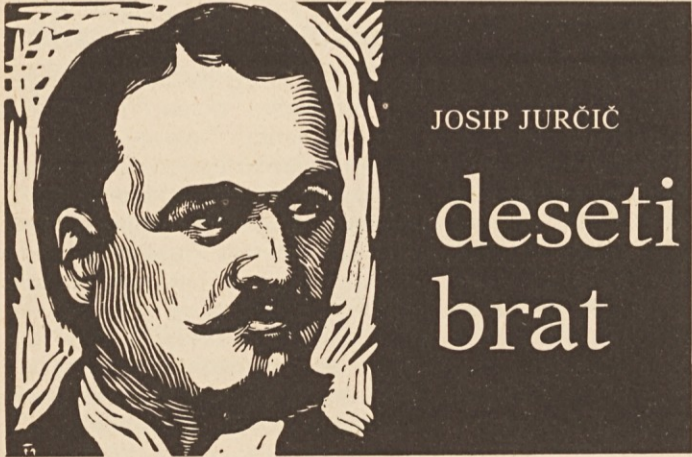
NAROČILNICO IZPOLNITE S TISKANIMI ČRKAMI.

današnji pedantje in suhoparniki. Pa naj bo dovolj o tem, drugo pot ti povem, če boš hotel, vso zgodovino tega čudnega „bisera v blatu“.

Ker sem ti začel obrisovati svojo okoliščino, moram ti še druge spomina vredne osebnosti, s katerimi se tu pečam, pred oči postaviti, da si boš potem moje življenje in vsakdanje početje posnel. Ker sem ravno z moškimi začel, ostanem dosleden in ti najprvo te v rudimentu naobrazim, dasi s tem še ne rečem, kakor da bi imeli ti kako prednost ali bi mi bili bolj po volji od žensk. V obližju, komaj nekaj streljajev od mojega zadnjega stanovanja, stoji stara, pol razpadla luknja, ki se gradič imenuje in je lastnija enega najnenavadnejših ljudi, nekega starega, bogatega hipohondra, ki ne trpi žive duše blizu sebe. Njegov sin Marijan je vsakdanji gost pri nas, potemtakem tudi eden mojnih novih znancev. Človek je iste starosti ko jaz, kaže se mi bolj prijaznega, ko mi je ljubo, veliko mi ima pripovedovati, zdaj me z vabi in spravi tja, zdaj sem, ali pri vsem tem ga nisem nič kaj vesel. Včasih grem ž njim na lov, ne tolikanj iz veselja kakor zavoljo tega, ker se ne morem odpovedati. Ti veš, da me včasih tista neslanost popade, da se zamislim v kaj in molčim. Te slabosti se še do zdaj nisem odvalil, kakor si iz tega razvidel, kar sem ti od kraja pravil. Moji tukajšnji ljudje pa to mojo razvado razlagajo, da menijo: dolgčas mu je. Zato in ker so zares dobri ljudje in bi mi radi ustre-

gli, silijo me, naj to in to z Marijanom vred počej- njam. Tako se primerja, da sem večkrat, kakor mi je ljubo, s puško v hosti ali s trnkom na ribnjaku ali zdaj, kar je sneg zapadel, nad ptiči. V teh priložnostih pa moram spoznati si, da nisem za takega prijatelja ustvarjen, kakor ga mi je usoda tu pripravila. Dobra duša je, prijazen, veliko si prizadene, da bi me razveselil, in jaz sam si dostikrat očitam, kako mu morem tako nevhvaležen biti, ali kar je, to je, pravega sočutja do njega mi popolnoma manjka. Saj veš, da sem včasih več ur lahko blebetal; s tem pajdašem pa mi dostikrat pogovor obtiči, besede zmanjka, nimam se česa meniti ž njim. Govori veliko; ali vse njegovo mišljenje se plete o tem, kar mu je najbližje, in to mene ne more vezati. Ima še nekoliko izobraženja, čeravno veliko ne. Ta človek, kakor se mi povsem vidi, je namenjeni ženini najlepše deklice, kar sem jih jaz v življenju videl, hčere mojega gospodarja, Manice.

Nočem poskušati, kako bi ti na papir narisal nje- no podobo, zakaj beseda je okorna, pero bi jo bolj kazilo kakor slavilo. Celo ko bi bil slikar, ne bi mogel temu obrazu vdihniti tiste blagosti in tiste srčne dobrote, katero človek spozna, ako je bil nekaj časa ž njo vkup. Zares menim, da omenjenemu srečnemu mladeniču zavidam ta biser, katerega morda ne bo tako vreden, kakor zasluži, in zato morda ne vé in ne bo vedel, kaj bo dobil na svetu. Tu vzor lepše po-

17.

Nekatero leto je že preteklo, kar ni imel knjig v rokah, veliko je med tem časom takega doživel, kar ni v nikakršni zvezi z izobraževanjem boljšega dela našega bitja, celo veliko je počel, kar bi bilo prelahko utopilo poslednje duhovne moči v njem, in vendar včasih, kadar mi bukve iz rok vzame, tako dobro zamotane reči v Horaciju pretolmači, da ne vem, kaj bi mislil, ali imam genialnega človeka pred seboj, ki je tudi njemu namenjene darove zakopal, ali pa so nekdanji učeniki vse drugače znali učencem znanosti prilastovati ko

od petka, 30. oktobra 1981

do četrtega, 5. novembra 1981

AVSTRIJA

TV

LJUBLJANA

1

PETEK, 30. oktobra 1981: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Charles Chaplin — 12.05 Umetnost ob Campusu — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Tom Sawyer in Huckleberry Finn — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.15 Modna revija — 21.20 Modro z neba — 22.10 Šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 31. oktobra: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Vsi imamo Boga — 11.25 Nočni studio (pon.) — 12.30 Započj z nami — 13.00 Poročila — 15.35 Ljubim te — 17.00 Jolly box — 17.30 Morski roparji na obali — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dvakrat sedem — 18.25 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.00 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Stavim, da... — 22.00 Šport — 22.20 Roger Whittaker — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 1. novembra: 11.00 Ura tiska — 12.00 Biti proti, je vedno lahko — 14.45 Otok z zelenimi očmi — 16.20 Korcak in otroci — 17.35 Risanka — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Blaženi tisti, ki so ljubeznivi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 She dances alone — 21.45 Šport — 22.00 Skrivni hlev zračnega konja — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 2. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Pogled v lonec — 10.00 Šolska TV — 10.30 Zvonar Notre Dame — 12.20 Čutim sonce na obrazu — 12.50 Pokopališče na morju — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Lesi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pripovedke o konjih — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport ob ponedeljkih — 21.05 Profesionalci — 21.55 Večerni šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 3. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Otok z zelenimi očmi — 12.05 Risanka — 12.15 Klub seniorjev (pon.) — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi veselje mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Leteči čoln SP 121 — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Slike v ogledalu — 21.45 Videoteka — 23.00 Poročila.

SREDA, 4. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi veselje mora biti — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Krvava slonova kost — 12.00 Nobena lepša dežela — 12.15 Teleobjektiv (pon.) — 13.00 Poročila — 17.00 Habakuk — 17.30 Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Smeh po receptu — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dokler živimo — 21.50 Poročila.

ČETRTEK, 5. novembra: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Dokler živimo — 12.05 Možje brez živcev — 12.15 Waltonovi — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Marko — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosim za mizo — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družinski svet — 21.15 Med večerom in jutrom — 22.20 Večerni šport — 22.55 Poročila.

2

PETEK, 30. novembra: 17.30 Biti proti je vedno lahko — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Telemed — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika ob petkih — 22.20 Vran — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 31. novembra: 17.00 Ljuba družina — 18.00 Dvakrat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Slučaj za ljudskega odvetnika? — 20.15 100 let „Symphony Orchestra Boston“ — 21.50 Vprašanja kristjana — 21.55 Vladimir Kansasa — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 1. novembra: 11.00 Koncert za Vse svete — 15.15 Spokornik Boleslav — 16.30 Započj z nami — 17.00 Krvava slonova kost — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Podljudje — 22.25 Umiranje in smrt v glasbi — 22.30 Svetovno prvenstvo v šahu (iz Merana) — 0.00 Poročila.

PONEDELJEK, 2. novembra: 17.45 Tolmač — 18.25 Ples mrtvih — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ne potrebujem lepega mrliča — 21.05 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Čas miru — 0.05 Poročila.

TOREK, 3. novembra: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem po poklicu? — 21.03 Horoskop — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2.

SREDA, 4. novembra: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kultura ob sredah — 21.05 Religije sveta — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Salut za Freda Astaire — 23.45 Poročila.

ČETRTEK, 5. novembra: 17.45 Šolska TV — 18.00 Na poti po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dali, dali — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2.

1

PETEK, 30. oktobra: 8.50 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 15.30 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Čebelko Hlaček — 17.45 Domači ansambli — 18.15 Obzornik — 18.25 Izobraževalna oddaja

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

Petek, 30. oktobra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Dr. Feinig: Domači nagrobni napis. — Naši pevc.

! Sobota, 31. oktobra: !

09.00—09.55 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 1. novembra:

07.05—07.35 Duhovni nagovor — Praznična oddaja.

Ponedeljek, 2. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Iz ljudstva za ljudstvo.

Torek, 3. novembra:

09.30—10.00 Pisani svet. 14.10—15.00 Koroški obzornik — Komorna glasba.

Sreda, 4. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Minute z „Rožanskim dvojnim kvintetom“. — Za starejše letnike.

Četrtek, 5. novembra:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Vrtimo vam popevke.

— 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Izsiljevanje na Atlantiku — 21.40 Propagandna oddaja — 21.45 V znamenju — 22.00 Nočni kino: Sibirijada.

SOBOTA, 31. oktobra: 8.00 Poročila — 8.05 Glasba za Cicibane — 8.20 Lolek in Bolek — 8.30 Nihče kakor jaz — 9.00 Jelenček — 9.30 Dokumentarna oddaja — 10.00 Velike šahovske osebnosti — 10.20 Župan v Casterbridgeu — 11.15 Poročila — 11.20 Nogomet — 16.15 Košarka: Jugoslovansko prvenstvo — 17.45 Poročila — 17.50 Potovanje Charlesa Darwina — 18.50 Naš kraj — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Naše srečanje — 21.40 Modni utrinki — 21.45 Sibirijada — 23.15 TV kažipot — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 1. novembra: 10.25 Poročila — 10.30 Resnična pravljica — 11.10 TV kažipot — 11.30 Igra vam godba milice — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 15.55 Čudoviti prah — 17.15 Čez tri gore — 17.40 Športna poročila — 17.50 Iznanci — 19.10 Risanka — 19.22 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Sedem sekretarjev Skoj-a — 21.00 Zanima me — 21.35 Športni pregled — 22.20 V znamenju.

PONEDELJEK, 2. novembra: 8.45 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 15.30 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Ciciban, dober dan — 17.30 Nobelovci: Marie Curie — 18.05 Za zdravo življenje II. — 18.15 Igrajva se — 18.35 Obzornik — 18.45 Kontra ritem — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Blagor premagancev — 21.10 Kulturne diagonale — 21.50 V znamenju.

TOREK, 3. novembra: 8.55 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.00 Šolska TV — 17.30 Poročila — 17.35 Lolek in Bolek — 17.45 Srečanje koroških vižarjev — 18.10 Pisani svet — 18.40 Obramba in samozaščita — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Študent naj bo — 20.55 Male tragedije — 22.15 V znamenju — 22.30 Za lahko noč z Martialom Solalom.

SREDA, 4. novembra: 9.00 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Circus — 17.55 Romantika proti klasicizmu — 18.25 Obzornik — 18.40 Balet za vsakogar — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Film tedna:

Prijatelj iz Amerike — 22.00 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 22.05 V znamenju.

ČETRTEK, 5. novembra: 8.55 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 15.50 Šolska TV — 17.20 Poročila — 17.25 Jelenček — 17.55 Mozaik kratkega filma — 18.30 Obzornik — 18.40 Mladi za mlade — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 20.00 Studio 2 — 21.30 Orgelski koncert Huberta Berganta s solistoma Antonom Grčarjem in Stankom Arnoldom — 21.50 V znamenju.

2

PETEK, 30. oktobra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Suncokrili — 18.15 Koraki — 18.45 TV kabaret: Klub M — 19.30 TVD — 20.00 Naš čas — 20.45 Zagrebška panorama — 21.10 Narodna glasba — 21.40 V petek ob 22. uri.

SOBOTA, 31. oktobra: 17.15 Narodna glasba — 17.45 Glasbeni album — 18.00 Resna glasba — 19.30 TVD — 20.00 Gore sveta — 20.55 Poročila — 21.05 Vidiki — 21.35 Športna sobota — 21.55 Glasbena dediščina.

NEDELJA, 1. novembra: 9.00 Oddaja za JLA — 16.00 Nedeljsko popoldne — 17.30 Maščevalci — 19.00 Risanka — 19.30 TVD — 20.00 Hoffmanove pripovedke — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.25 Hvala za pozornost.

PONEDELJEK, 2. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Pot okoli cveta — 18.00 Miti in legende — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Športni grafikon — 19.30 TVD — 20.00 Po poteh spoznanj — 20.50 Zagrebška panorama — 21.15 Skag.

TOREK, 3. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Suncokrili — 18.15 Življenje knjige — 18.45 Zeleni kabaret — 19.30 TVD — 20.00 Bing Crosby — Življenje in legenda — 20.55 Trgatev v Župi — 21.25 Zagrebška panorama — 21.50 Tadž mahal.

SREDA, 4. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Neven — 18.45 Amaterji — 19.30 TVD — 20.00 Športna sredo — 22.00 TVD.

ČETRTEK, 5. novembra: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Mi smo smešna družina — 18.15 Znanost — 18.45 Evrogo! — 19.30 TVD — 20.00 Teleskopija — 21.00 Po izbiri — 23.00 24 ur.

lovine človeštva in tam suh, navaden človek, ki morda še ne čuti globlje, kakor vidi, ki ima morda ozke in omejene misli o pozemski sreči — ali ni to nasprotnje? Nasprotja pa se po naravnih in logičnih postavah ne strinjajo, ne vežejo. In vendar mi povedó ljudje, da se mislijo tu vezati, da meni gospod slemeniški dati svojo hčer Marijano.

Ko sem sam te razmere opazoval, prepričan sem se zdaj, da je resnica, zdaj pa se mi je zopet zdelo, da ta reč še ni tako gotova. Marijana nisem mogel nikdar nič vprašati o tem, še govoriti ne morem ž njim o takih rečeh, sam ne vem zakaj. Vidim, da sta si kakor dva stara znanca, da se tikata kakor brat in sestra; ali nobenkrate ju nisem še dobil v kakem bolj skrivnostnem in živem pogovoru, zlasti pri njej nisem videl nikakega znamenja gorečega čuta do nje-ga. Mislil sem, da deklica razumno misli, da se njeni zdravi pameti morda nepotrebna in neumna zdi vsakršna sentimentalnost in vnaneje skazovanje, da je torej v tem podobna preprosti slovenski materi, ki goreče ljubi svojega odraslega otroka, pa ga ne poljubuje, ne objemlje, ampak rajša pod tršo skorjo zakrije blaženo ljubezen. Druge kratki pa, ko sem s svetom in sam s seboj nezadovoljen kje v kraju sedel in me je zalotila in sva kak pogovor pričela, sprevidel sem, da sem tu napačno obsodil; sprevidel sem, da ima deklica zraven svoje vse razumnosti celo nekaj romantičnega mišljenja. Lahko povzameš,

kake sklepe sem iz tega delal gledé omenjene reči. Napeljal sem včas govorico nanj, omenil sem njene-ga častilca, pa nikdar se noče z menoj o tej razmérični meniti; vselej se mi utegne s tem, da resnobra postane in začne o drugih rečeh govoriti ali pa se nekako čudno in ljubo nasmehlja, da ne vem, ali hoče reči: kaj ti mar moja zadeva, ali pa misli naznačiti, da ljudje brez nje številijo.

Po vsej pravici boš dejal, kako je zopet to, da se po starobabje védečen vtikam v reči, ki bi me imele toliko brigati ko predlanski sneg. Jaz moram reči: mea culpa, res sem nespamet. Človek nima včas kaj delati, pa si take uganke zastavlja. Tako menda tudi jaz ugibljem, ker imam preveč časa. Moj učenc je ljub, priden fantič, boji se me in rad me ima, tako da se prav dobro razumeva. Ker mi vse o pravem času stori, kar mu naložim, prekladati ga pa nočem, ostaja mi precej praznega dneva. Če teh ur ne presanjarim v svoji izbici, grem na vrt, kadar ni premrzlo, in tam v kolibici včas najdem gospodično pri — bukvah. Ko ne bi že drugega imela na sebi, že to, da posebno rada bere, móralo bi me, da bi jo častil. Zakaj jaz mislim, da je že to znamenje dobrega srca, če kdo ljubi poezijo ali lepoznavsko berilo. Le pomisli, kako sva med seboj včas prav sodila tiste izmed svojih vrstnikov, katerim ni bilo mar za drugo, kakor da so ustrezali raznim telesnim potrebam, katerim je vsako branje mrzelo, izvzemši morda ka-

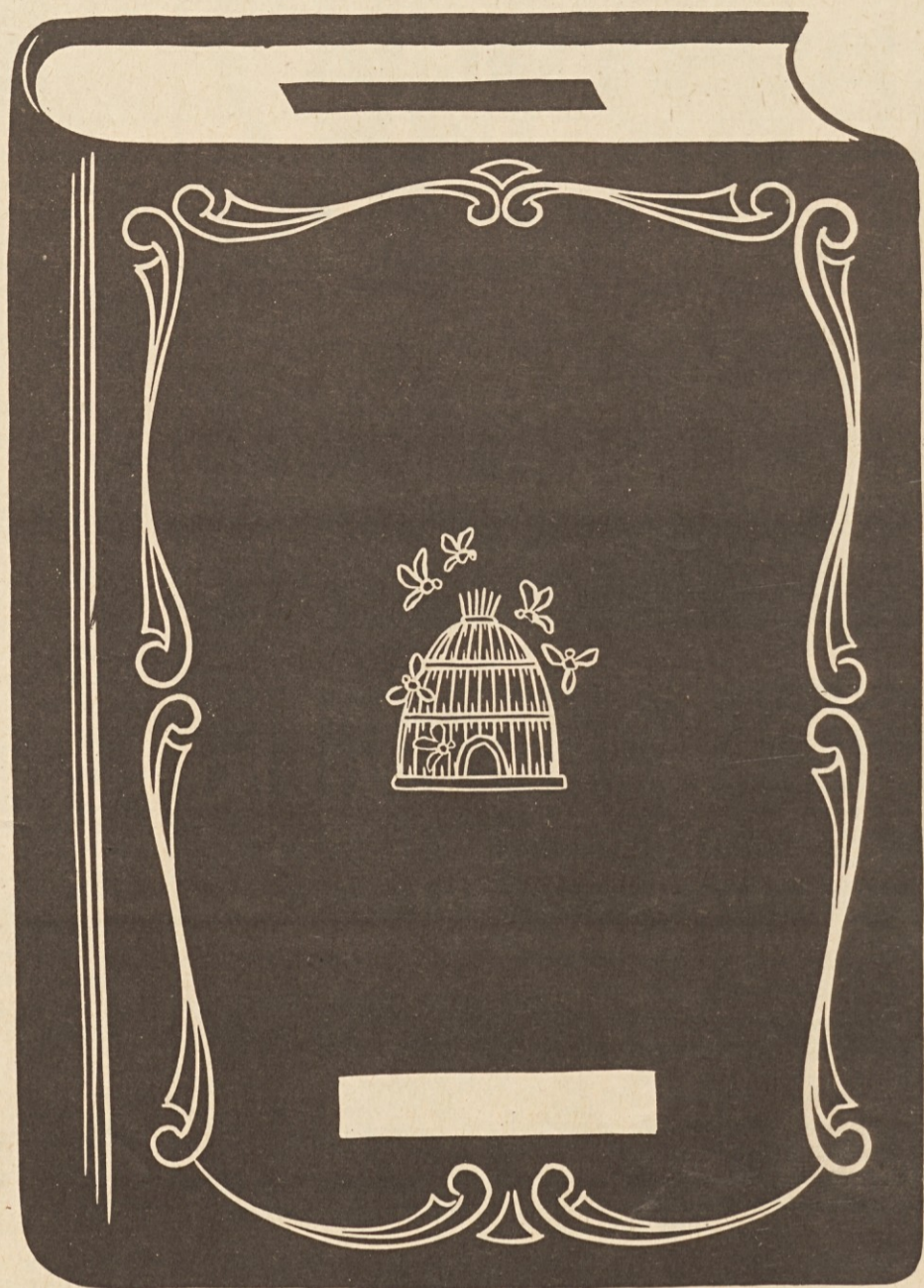
ke posebno domišljijo bučeče spise, ki so jim le zato dopadli, ker so jim bili po mesenosti v rodu.

Njena mati, že precej priletna ženica, je gospodinja skozi in skozi. Vse hrame in predale v pohištvu mi je že razkazala in razložila, tako da sem se že včas dolgočasil, ker ne morem trditi, da bi me malenkosti zanimale: kako roža iz tega in tega semena zraste, kako se to in ono orodje rabi, kako se korenje za seme prav sadi in enake reči. Pa majka je dobra, skrbiljiva zame, kakor bi bil njen sin, in varovati se mi je, da je ne žalim, ko bi pokazal se nepazljivega ali malomarnega v takih imenitnih in potrebnih pogovorih.

Veš, da imam jaz tudi kmeta rad, ker sem sam iz prvote bil kmet, ker sem sam kakor deček že za brazdo plužne držal. Med prostimi kmečkimi možaki čuješ včas izvorno in tako modro misel, da se je ne bi smel noben modrijan sramovati, čuješ primerne in govorne podobe, katere reč tako do dna in tako živo pred oči postavljajo, kakor malokateri poet zna izraziti izleže svoje domišljije in glave. Kmet je po tej moji misli tudi šola mislečemu človeku. In zavoljo tega svojega načela rad zahajam med ljudstvo. Imam tudi že lepo krdelo znanih originalnih mož, katere opazujem in včas od njih kako pobere.

(Dalje)

Vsak privarčevani šiling prispeva k utrditvi naše samo- stojnosti!

Posebno v
„tednu varčevanja“ od 23. do 30. oktobra 1981
pričakujejo rojake in prijatelje naše domače

POSOJILNICE

BILČOVŠ
BOROVLJE
CELOVEC

DOBRLA VAS
s poslovalnicama
SINČA VAS in
ŠENTPRIMOŽ

GALICIJA
GLINJE

GLOBASNICA
HODIŠE
ŠT. JAKOB V ROŽU
ŠT. JANŽ V ROŽU
KOSTANJE
KOTMARA VAS
LEDINCE
s poslovalnico
BAČE
LOČILO

MARIJA NA ZILJI
PLIBERK
PODLJUBELJ
PODRAVLJE
RADIŠE
SELE
ŠKOCIJAN
ŠKOFIČE
ŠMARJETA V ROŽU
ŠMIHEL PRI PLIBERKU

ŠTEBENJ PRIBELJAKU
ŠT. TOMAŽ

VELIKOVEC
s poslovalnico
DJEKŠE

VOVBRE
ZILJSKA BISTRICA
ŽELEZNA KAPLA
ŽVABEK

ZVEZA SLOVENSКИH ZADRUG

Celovec, Pavličeva 5-7

in njena poslovalnica v novih prostorih

Beljak, Kaiser-Josef-Platz 6